

THIS REPORT
HAS BEEN
PRODUCED IN
COLLABORATION
WITH:

RAPORTUL PLANETA VIE 2026

Știința speranței

ECHIPA DE REDACȚIE

M. Rebecca Shaw (WWF-Global Science): Redactor-șef
 Kimberley Marchant (WWF-Global Science): Editor principal
 Kate Cooke (WWF International): Șef proiect
 Amanda Kegu (WWF-Global Science): Manager de proiect
 Katie Gough (WWF International): Expert comunicare
 Kate Graves (WWF-Global Science): Manager de producție
 Emma Ackerley (WWF International): Expert comunicare
 Alex Batka (WWF-Global Science): Manager editorial
 Samantha Cheng (WWF-Global Science): Evidence lead
 Daisy Halliwell și Hannah Puleston (Societatea Zoologică din Londra),
 Karuna Paudel (WWF-Global Science): Asistență editorială și documentare
 Barney Jeffries: Scriitor și editor
 Weirdesign: Grafician

COMITETUL DIRECTOR

Mike Barrett (WWF-United Kingdom), Lydia Gaskell (WWF International),
 Efraim Gomez (WWF International), Melanie Janin (WWF International),
 ANGU ANGU Kenneth (WWF Congo Basin Forest Hub), Thibault Ledecq
 (WWF-Viet Nam), Irina Montenegro (WWF Country Office Unit), M.
 Rebecca Shaw (WWF-Global Science), Daudi Sumba (WWF International)
 și Jeff Worden (WWF International)

AUTORI

Mike Barrett (WWF-United Kingdom), Guido Broekhoven (WWF
 International), Stuart Chapman (WWF-Tigers Alive Initiative), Dean Cooper
 (WWF International), Stefanie Deinet (Zoological Society of London),
 Andrew Deutz (WWF-United States), Robin Freeman (Zoological Society
 of London), Franziska Gaupp (Osnabrück University), Sarah Glaser
 (WWF-United States), Brent Loken (WWF-Global Science), Christine
 Madden (WWF-Coral Triangle Program), Vishwanie Maharaj (WWF-United
 States), Valentina Marconi (Zoological Society of London), Louise McRae
 (Zoological Society of London), Robin Naidoo (WWF-United States),
 Tom Powell (University of Exeter), Jennifer Roberts (WWF-Tigers Alive
 Initiative), Kirsten Schuijt (WWF International), M. Rebecca Shaw (WWF-
 Global Science), Steven R. Smith (University of Exeter) și Elisa Vacherand
 (WWF International)

COLABORATORI WWF

Prezentul raport a fost întocmit cu ajutorul unor consultări extinse și cu
 contribuții substanțiale din partea colegilor noștri din toată rețeaua WWF.
 Personalul WWF a contribuit cu propria experiență, cunoștințe și feedback
 la redactarea conținutului Raportului Planeta Vie. Dorim, pe această cale,
 să le mulțumim din inimă și cu respect pentru contribuțiile prețioase aduse
 acestui raport.

MULȚUMIRI SPECIALE

Suntem recunoscători pentru informațiile și contribuțiile valoroase oferite
 de colaboratorii noștri de la Universitatea din Exeter, Tom Powell și
 Steven R. Smith. Le mulțumim și colegilor noștri Neil Burgess (UNEP-
 WCMC), Cecil Haverkamp (Nature Action Tracker) și EJ Milner-Gulland
 (Universitatea din Oxford) pentru participarea la redactarea lucrării
 noastre. Le mulțumim următorilor recenzenți: Stuart Butchart (BirdLife
 International), David Curnick (Societatea Zoologică din Londra), Adriana
 De Palma (Muzeul de Istorie Naturală), Daisy Halliwell (Societatea
 Zoologică din Londra), Craig Hilton-Taylor (IUCN), Sahil Nijhawan
 (Societatea Zoologică din Londra), Hannah Puleston (Societatea
 Zoologică din Londra), Andy Purvis (Muzeul de Istorie Naturală) și Johan
 du Toit (Societatea Zoologică din Londra). De asemenea, adresăm
 mulțumiri echipelor de la NATURE Impacts și Nature Action Tracker, care
 au contribuit enorm la redactarea capitolului 5. Sincere mulțumiri Elenei
 Khishchenko (WWF International) și Patriciei Schelle (WWF International)
 pentru contribuțiile aduse activității grupului de lucru, precum și lui Lucy
 Young (WWF-Marea Britanie) pentru coordonarea partenerilor. Dorim
 să le mulțumim tuturor celor care au avut amabilitatea să introducă date
 în baza de date *Living Planet* (www.livingplanetindex.org) și în special
 celor care au susținut colectarea datelor în ultimii doi ani: Tatiana Dickens;
 date pentru Brazilia: Filipe Serrano (Universitatea din São Paulo), Helga
 Correa Wiederhecker (WWF-Brazilia), Rodrigo Jorge, Elildo Carvalho
 Jr., Bruno Sandy și Marcelo Mukira Reis (Institutul Chico Mendes pentru
 Conservarea Biodiversității); date pentru Africa: Githmi Wijedasa și Ceri
 Webster.

WWF

WWF este o organizație independentă care activează în
 domeniul conservării mediului, având peste 40 mil. de
 susținători și o rețea globală activă care se bazează pe o
 serie de structuri locale de inițiativă, acționând în peste 100
 de țări. Misiunea noastră este aceea de a stopa degradarea
 mediului natural al planetei și de a construi un viitor în care
 oamenii să trăiască în armonie cu natura, prin conservarea
 diversității biologice, asigurându-ne în același timp că
 utilizarea resurselor naturale regenerabile este sustenabilă și
 promovând reducerea poluării și a consumerismului.

INSTITUTUL DE ZOOLOGIE AL SOCIETĂȚII ZOOLOGICE LONDONEZE (ZOOLOGICAL SOCIETY OF LONDON – ZSL)

Înființată în 1826, ZSL este o organizație caritabilă
 internațională dedicată conservării mediului pe baza unor
 principii științifice, care – prin eforturile sale – contribuie
 la refacerea faunei sălbatice în Marea Britanie și în
 întreaga lume. Anul acesta, ZSL sărbătorește o aniversare
 extraordinară: 200 de ani de la înființare. Cu alte cuvinte,
 sărbătorește două secole de cercetare științifică de pionierat,
 de protejare a speciilor critice, de refacere a ecosistemelor
 și de promovare a legăturii dintre om și mediu. De la
 deschiderea primei grădini zoologice din lume realizate pe
 baze științifice, la înființarea Institutului de Zoologie (Institute
 of Zoology) și la pionieratul în știința conservării la nivel
 global, moștenirea ZSL aduce cu sine inovare și optimism.

ZSL gestionează Indicele Planeta Vie (Living Planet Index)
 într-un parteneriat de colaborare cu WWF.

CITARE RECOMANDATĂ

WWF (2026) Raportul „Planeta vie” 2026 – *Știința speranței*.
 WWF, Gland, Elveția.

Design și infografice realizate de: weirdesign.com

ISBN: 978-2-88085-322-8

Living Planet Report® și *Living Planet Index*® sunt mărci
 înregistrate ale WWF International.

RAPORTUL PLANETA VIE 2026

Știința speranței

Kirsten Schuijt
Director General
WWF International

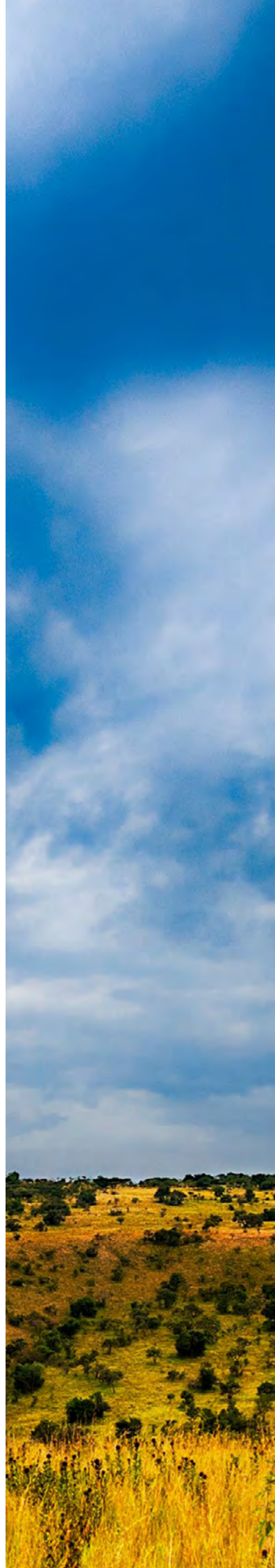
Un mesaj de speranță

Șansa care ni se oferă este semnificativă. Dacă facem astăzi alegerile potrivite, putem construi un viitor în care atât oamenii, cât și mediul să prospere, însă edificarea acestui viitor va necesita o transformare la o viteză și o amploare fără precedent.

Datele științifice din *Raportul Planeta Vie 2026* sunt clare: sistemele care stimulează creșterea economică accelerează pierderea biodiversității într-un ritm fără precedent. Pentru a stopa și a inversa această tendință, va trebui să transformăm sisteme întregi, începând de la modul în care producem energie și alimente, până la modul în care finanțăm economia. Această transformare trebuie să fie ambițioasă și să remodeleze sistemele globale într-un mod corect, echitabil și incluziv.

Schimbarea sustenabilă nu este niciodată opera unui singur actor. Companiile, instituțiile financiare, popoarele indigene și comunitățile locale, societatea civilă, guvernele și cetățenii au cu toții un rol de jucat. Atunci când eforturile sunt convergente și susținute în timp, schimbarea se consolidează, bazându-se pe ani de efort colectiv și consolidând impulsul deja existent.

Aici speranța devine un puternic motor al schimbării. Așa cum se relevă în *Raportul Planeta vie 2026*, am văzut deja ce se poate construi cu ajutorul speranței în ceea ce privește refacerea populațiilor de specii și transformarea sistemelor energetice. Acum, trebuie să ducem mai departe acest impuls și să-l extindem, adaptându-ne ambiția la amploarea provocării.

De la presiune la progres

Un punct critic este adesea descris ca un moment de schimbare bruscă. În realitate, acesta este rezultatul presiunilor, adesea invizibile, care se acumulează în timp până la momentul în care se depășește un prag.

Progresul urmează un tipar similar și rareori evoluează în linie dreaptă. Acesta prinde contur treptat – prin perseverență, cooperare și alegeri repetate – până când ceea ce părea cândva incert începe să avanseze cu viteză și determinare.

Presiunile care determină pierderea habitatelor naturale și schimbările climatice rămân semnificative. Pierderea și degradarea habitatelor, supraexploatarea și schimbările climatice continuă să amenințe speciile, fiind influențate de modul în care producem energie, cultivăm alimente și ne finanțăm economiile. Împreună, aceste forțe împing sistemele naturale de care depindem tot mai aproape de limita lor de suportabilitate.

Dar, pe lângă aceste presiuni, se conturează și o dinamică diferită, care indică apariția unor noi posibilități.

Refacerea unor specii emblematiche, precum tigrii, tonul roșu din Atlantic și Pacific, elefanții din sudul Africii și țestoasele marine verzi, arată ce putem obține în timp atunci când eforturile sunt susținute și coordonate. Succesul pe termen lung depinde însă de abordarea cauzelor profunde ale sărăcirii mediului prin transformarea sistemelor care o determină.

Este încurajator faptul că s-au înregistrat deja progrese; nu peste tot și nu încă la scara necesară, dar totuși suficient pentru a demonstra că schimbarea este posibilă.

În sectorul energetic, o tranziție considerată îndepărtată cu doar un deceniu în urmă acum își ia avânt. Energia solară a devenit cea mai ieftină sursă de generare a energiei electrice noi în majoritatea țărilor, iar vehiculele electrice au reprezentat un sfert din vânzările globale de autoturisme noi în 2024.

Această schimbare reflectă zeci de ani de politici publice, inovație și eforturi de colaborare, întreprinse cu mult înainte ca rezultatele să fie vizibile la scară largă. Extinderea acestui progres peste granițe, sectoare și comunități este exact genul de transformare necesară, astfel încât măsurile luate într-un loc să le consolideze pe cele din altul.

Procesul de schimbare este în plină desfășurare, dar parcursul acesteia este încă în curs de creionare. De alegerile făcute în prezent — și de ritmul aplicării lor — depinde dacă progresele înregistrate până acum se vor consolida în schimbări sustenabile.

Avem cunoștințele, instrumentele și căile de urmat. Ceea ce contează acum este hotărârea noastră colectivă de a acționa împreună.

SUMAR EXECUTIV

Toate plantele, animalele, ciupercile și microorganismele de pe Pământ fac parte dintr-un singur sistem viu, din care facem parte și noi, oamenii.

Biodiversitatea, varietatea formelor de viață și relațiile ecologice dintre ele contribuie împreună la funcționarea acestui sistem. Produsele alimentare pe care le cultivăm depind de polenizatori și de microorganismele din sol care mențin fertilitatea terenurilor agricole. Apa potabilă depinde de integritatea bazinelor hidrografice. Majoritatea medicamentelor din farmacii provin din molecule identificate mai întâi în plante, ciuperci sau microorganisme. Clima de care depindem se reglează cu ajutorul pădurilor, oceanelor, turbăriilor și pășunilor. Economia însăși, exprimată în cifre, se bazează pe aceste servicii: în 2023, de exemplu, activitățile care depind într-un fel sau altul de mediu au generat aproximativ jumătate din PIB-ul global, adică aproximativ 58 tril. USD. Când se degradează biodiversitatea, tot ceea ce este construit pe baza ei se degradează odată cu ea.

Acest proces de degradare se desfășoară acum într-un ritm fără precedent în istoria umanității. Indicele global Planeta Vie (*Living Planet Index*) măsoară variația medie a efectivelor populațiilor monitorizate de specii de vertebrate din întreaga lume: mamifere, păsări, pești, reptile și amfibieni. În perioada 1970-2022, populațiile monitorizate prin evoluția indicelui LPI au scăzut în medie cu 73%. Alți indicatori ai biodiversității descriu diferite aspecte ale aceleiași realități. Indicele Lista Roșie (*Red List Index – RLI*) urmărește modul în care evoluează riscul de dispariție a speciilor. Indicele de integritate a biodiversității (*Biodiversity Intactness Index*) estimează cât anume din biodiversitatea inițială a unei regiuni există în prezent în comparație cu situația din perioada preindustrială. Conform evidențelor privind disparițiile documentate, speciile dispar acum de cel puțin 100 de ori mai repede decât rata de referință din perioada preumană. Cei patru indicatori abordează biodiversitatea din unghiuri diferite, dar indică aceeași direcție.

Indicele global Planeta Vie (*Living Planet Index - LPI*) reprezintă o medie globală, prin urmare nu evidențiază și detaliile locale. În timp ce în unele regiuni fauna sălbatică se pierde mult mai repede decât în altele, anumite specii și ecosisteme rămân stabile sau se află în curs de refacere. Aproximativ jumătate din populațiile monitorizate cu ajutorul indicelui global Planeta Vie sunt stabile sau în creștere. Această concluzie este foarte importantă, deoarece arată că declinul nu este un fenomen ireversibil. Ori de câte ori oamenii s-au străduit să refacă fauna sălbatică, aceasta a revenit.

Ori de câte ori oamenii s-au străduit să refacă fauna sălbatică, aceasta a revenit.

Toate aceste eforturi au avut în comun un obiectiv clar, un plan actualizat mereu cu noile lecții învățate, capacitatea de a acționa și puterea de a persevera atunci când demersurile deveneau dificile.

Eforturile de conservare dau roade, din ce în ce mai mult și la scară din ce în ce mai largă

Tigrii reprezintă unul dintre exemplele cele mai grăitoare. În 2010, mai rămăseseră doar aproximativ 3.200 de tigri sălbatici, iar specia lor părea să se îndrepte spre dispariție. Până în 2025, populația crescuse cu peste 70%, ajungând la aproximativ 5.700 de exemplare. Populațiile de ton roșu (*Thunnus thynnus*) din Atlantic și Pacific, care se prăbușiseră după decenii de pescuit excesiv, s-au refăcut până la punctul în care în niciunul dintre oceanele menționate nu mai sunt considerate amenințate. Populația de elefanți din Africa de Sud este cel puțin stabilă, dacă nu chiar în creștere, în multe dintre zonele arealului pe care îl împart cu comunitățile locale. În 2025, țestoasa verde a devenit prima țestoasă marină reclasificată de la „amenințată cu dispariția” la „preocupare minoră”, după 50 de ani de eforturi depuse în peste 80 de țări unde aceasta avea situri de cuibărit.

Toate aceste eforturi de refacere au durat zeci de ani. Persoanele implicate au trebuit să continue să depună eforturi fără a ști dacă eforturile lor vor avea succes, în ciuda eșecurilor politice, a reducerilor de finanțare și a perioadelor lungi în care nimic concret nu părea să se schimbe. Toate aceste eforturi au avut în comun un obiectiv clar, un plan actualizat mereu cu noile lecții învățate, capacitatea de a acționa și puterea de a persevera atunci când demersurile deveneau dificile. Psihologii numesc această combinație de factori „speranță”.

Speranța este un adevărat proces

La nivelul eforturilor de conservare, speranța este acel proces care susține implicarea, pe perioade îndelungate, în provocări complexe și fără o finalitate clară. Speranța are patru componente. Prima componentă reprezintă un obiectiv fundamentat pe o valoare importantă pentru o persoană sau o comunitate. A doua o constituie o cale credibilă către acel obiectiv, un plan care se poate adapta pe măsură ce condițiile se schimbă și apar informații noi. A treia componentă este capacitatea de acțiune, convingerea că munca pe care o depui poate face diferența. A patra este reziliența, capacitatea de a continua atunci când pare că nimic nu mai funcționează și de a găsi noi căi atunci când cele vechi se închid. Aceste patru componente se potențează reciproc. Atunci când aceste componente se consolidează în cadrul grupurilor, comunităților și sectoarelor, precum și dincolo de granițe, speranța începe să se manifeste la nivelul întregii comunități. Speranța colectivă este cel mai bun indicator de care dispunem pentru a putea prevedea dacă va avea loc o schimbare la scară largă.

Exemplele de situații în care fauna s-a putut reface și pe care le-am menționat mai sus sunt rezultatul speranței colective susținute, manifestate la scară largă, nu al norocului sau al meritelor câtorva persoane care au acționat în mod individual.

Figura ES.1: Mai mult decât un sentiment, speranța devine un motor al schimbării profunde atunci când obiectivele clare, capacitatea de a acționa și direcțiile către schimbare se întâlnesc. Iar reziliența ne dă puterea de a merge mai departe atunci când apar obstacole.

Arderea cărbunelui, a păcurei și a gazelor naturale pentru încălzirea locuințelor, pentru transporturi și pentru funcționarea unităților industriale generează aproximativ trei sferturi din emisiile de gaze cu efect de seră care alimentează schimbările climatice și care au devenit acum un factor determinant al degradării biodiversității în toate ecosistemele de pe Pământ.

Sistemele care generează pierderi pot fi transformate pe baza aceluiași model

Aceste exemple de refacere a faunei sunt reale și relevante. Însă ele fac parte dintr-un ansamblu mult mai vast de forțe care inversează pierderea biodiversității și care sunt mai presus de orice specie sau zonă geografică. Majoritatea daunelor sunt generate de trei sisteme.

Primul este modul în care lumea produce și utilizează energia. Arderea cărbunelui, a păcurei și a gazelor naturale pentru încălzirea locuințelor, pentru transporturi și pentru funcționarea unităților industriale generează aproximativ trei sferturi din emisiile de gaze cu efect de seră care alimentează schimbările climatice și care au devenit acum un factor determinant al degradării biodiversității în toate ecosistemele de pe Pământ.

Al doilea sistem generator de daune este modul în care lumea produce și consumă alimente. Agricultură este cea mai importantă cauză a pierderii și degradării habitatelor, principalul factor cauzator al declinului biodiversității, o sursă majoră de emisii de gaze cu efect de seră și un factor din ce în ce mai important în creșterea incidenței bolilor legate de alimentație. Planeta a depășit deja șapte dintre cele nouă limite planetare pe care oamenii de știință le folosesc pentru a defini condițiile de funcționare a planetei noastre în condiții de siguranță, iar sistemul alimentar este responsabil pentru cea mai mare parte a acestui stres. Pe de altă parte, sistemul îi dezamăgește chiar pe oamenii pe care trebuie să-i hrănească: peste 673 mil. de oameni sunt subnutriți, iar peste un miliard sunt obezi.

Iar al treilea sistem este cel financiar. Alocarea capitalului – deciziile privind sectoarele care beneficiază de investiții și cele care nu beneficiază – este cea care determină care activități se dezvoltă și care se restrâng. În 2023, aproximativ 7,3 tril. USD au fost direcționate către activități care dăunează mediului, în timp ce doar 220 mld. USD au fost alocate activităților care o protejează sau care contribuie la refacerea acestuia. Până când acest raport de forțe nu se schimbă, va continua și finanțarea factorilor care stau la baza pierderii biodiversității.

Conservarea, în lipsa oricăror alte eforturi complementare, nu poate inversa singură efectele generate de aceste trei sisteme. Dar aceeași speranță care a condus la refacerea populațiilor de tigri, ton, elefanți și țestoase marine – bazată pe obiective clare, metode credibile, capacitate de acțiune și reziliență, susținute de suficienți oameni pe termen lung – poate fi orientată și către sistemele propriu-zise. Atunci când un efort strategic, bine ținut și susținut este aplicat într-un mod corect asupra unui sistem complex, schimbarea din cadrul acestuia poate trece de la un ritm lent și disputat la unul rapid și autoconsolidat. Oamenii de știință numesc acest gen de schimbare „punct critic pozitiv”.

Puncte critice pozitive

O transformare a sistemelor la această magnitudine poate părea imposibilă, deoarece infrastructura, reglementările, piețele și obiceiurile care susțin funcționarea lor sunt enorme și au în spate zeci de ani de evoluție. Însă sistemele complexe nu evoluează întotdeauna în mod liniar. Presiunea se poate acumula timp de ani de zile, în timp ce aparent nu se întâmplă aproape nimic. Apoi, se depășește un anumit prag, iar schimbarea se accelerează. Punctele critice sunt de obicei discutate în termeni negativi, cum ar fi scăderea recifelor de corali sau pierderea rolului de rezervor de carbon al pădurii tropicale amazoniene, dar aceeași dinamică poate funcționa și în sens invers. Un punct critic pozitiv se manifestă atunci când un sistem depășește un prag și începe să se însășițosească, iar schimbarea începe să se autoconsolideze prin bucle de feedback amplificatoare. Odată ce se întâmplă acest lucru, schimbarea devine mai rapidă, mai ieftină și mai greu de inversat.

Iar tranziția energetică demonstrează acest lucru în timp real. Acum douăzeci de ani, energia solară era o tehnologie de nișă utilizată în principal în sateliți și calculatoare de buzunar. Astăzi, este cea mai ieftină sursă de generare a energiei electrice în majoritatea țărilor, iar capacitatea solară globală se dublează la fiecare trei ani. În 2024, peste 25% din vehiculele noi vândute la nivel global au fost electrice, iar utilizarea cărbunelui este în scădere în multe dintre cele mai bogate economii ale lumii. Nimic din toate acestea nu era garantat la început. Au fost necesari 50 de ani de politici de susținere, eșecuri și eforturi perseverente pentru ca, în cele din urmă, paradigma economică să se schimbe. Acum, schimbarea se autoconsolidează. Sistemul energetic global a trecut de pragul unui punct critic pozitiv și a intrat în faza de accelerare, tehnologiile regenerabile înlocuind combustibilii fosili într-un ritm pe care puțini îl puteau anticipa chiar și acum un deceniu.

Calea până la acel punct nu a fost ușoară, iar restul călătoriei va fi dificil și el. Fiecare fază a tranziției a stârnit rezistență din partea mai multor sectoare de activitate și grupuri de interese politice a căror poziție dominantă este amenințată de această tranziție. În ultimii ani, această rezistență s-a intensificat în unele părți ale lumii. Reacția negativă face parte din modul în care funcționează transformările și indică faptul că schimbarea a devenit suficient de disruptivă încât să conteze. Trecerea prin această fază necesită reziliență, disponibilitatea de a se adapta și determinarea de a merge mai departe.

Fiecare fază a tranziției a stârnit rezistență din partea anumitor sectoare de activitate și a grupurilor de interese politice a căror poziție dominantă este amenințată de aceasta.

Sectoarele alimentar și financiar se află într-o etapă incipientă. Mai precis, se află în ceea ce oamenii de știință numesc „faza de pregătire”, când se testează idei, se elaborează politici și se formează alianțe. Progresul pare lent, deoarece rezultatele vizibile încă nu s-au materializat. Dar aceasta este partea procesului în care se pun bazele accelerării, iar menținerea angajamentului este cea mai importantă. Pârghiile necesare pentru a răsturna aceste sisteme sunt deja cunoscute. În sectorul alimentar, prioritățile sunt producția favorabilă mediului, dietele sănătoase și sustenabile, precum și reducerea pierderilor și a risipei alimentare. În domeniul finanțelor, prioritățile sunt elaborarea unei legislații certe, îndemnarea instituțiilor să considere mediul și clima drept riscuri financiare semnificative, încetarea finanțării activităților care dăunează mediului și acoperirea unui deficit de finanțare a biodiversității de aproximativ 1.3 tril. USD/an. Nimic din toate acestea nu necesită tehnologii inexistente. Este nevoie de decizii ferme și de perseverență în luarea deciziilor, chiar și în perioadele de stagnare, când rezultatele nu sunt încă vizibile.

Amploarea fluxurilor financiare care generează în prezent rezultate nedorite arată cât de numeroase sunt oportunitățile de acțiune. La nivel global, se cheltuiesc aproximativ 470 mld. USD/an pe subvenții agricole care generează daune de mediu, iar aproximativ 7 tril. USD sunt cheltuiți pentru a susține combustibilii fosili. Redirecționarea chiar și a unei părți din aceste fluxuri ar schimba dinamica economică a întregii transformări.

Progresul pare lent, deoarece rezultatele vizibile încă nu s-au materializat. Dar aceasta este partea procesului în care se pun bazele accelerării, iar menținerea angajamentului este cea mai importantă.

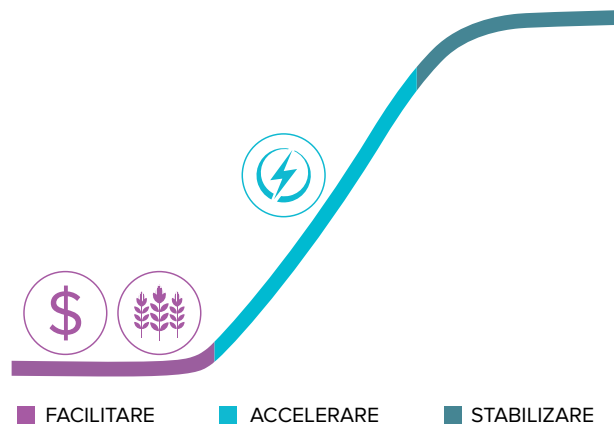

Figure ES.2 Fazele dinamicii punctelor critice sau curba „S”: De-a lungul curbei „S”, dinamica de prag pozitivă parcurge trei faze generale de schimbare: facilitarea, accelerarea și stabilizarea. Sectorul energetic se află în faza de accelerare, în timp ce sectorul alimentar și cel financiar se află în faza de facilitare.

Echitatea face parte din modul în care funcționează acest proces

O transformare la scară a sectoarelor energetic, alimentar și financiar redistribuie costurile, beneficiile, locurile de muncă și influența politică. Modul în care este gestionată această redistribuire este cel care face ca transformarea să fie un succes sau un eșec. Persoanele cele mai afectate de pagubele aduse mediului natural și cele mai afectate de eforturile de refacere a acesteia sunt adesea aceleași persoane – și adesea ele au cea mai mică putere de a influența rezultatul. Printre acestea se numără micii fermieri și pescarii, lucrătorii din industriile care vor trebui să treacă printr-o tranziție, gospodăriile cu venituri reduse care vor resimți primele schimbările prețurilor la alimente și energie, precum și popoarele indigene și comunitățile locale care gestionează multe dintre terenurile și apele lumii unde se află cea mai bogată biodiversitate.

Aceste comunități nu sunt părți interesate care să fie consultate la finalul unui proces. Ele sunt esențiale pentru funcționarea procesului. Dovezile din întreaga lume sunt clare: rezultatele în materie de conservare sunt superioare acolo unde popoarele indigene și comunitățile locale beneficiază de recunoașterea legală a drepturilor lor și de autoritate reală asupra terenurilor și apelor pe care le gestionează. Pierderea pădurilor este semnificativ mai redusă în teritoriile gestionate de populațiile indigene. Resursele piscicole se refac mai repede atunci când comunitățile locale de pescari contribuie la stabilirea și aplicarea măsurilor de protecție. Atunci când oamenii aflați cel mai aproape de pământ și de apă sunt implicați în decizii, eforturile tind să aibă rezultate sustenabile.

Aceeași logică se extinde la nivelul întregului efort de transformare. Lucrătorii ale căror mijloace de subzistență depind de combustibilii fosili au nevoie de căi concrete de tranziție către noi locuri de muncă, care să includă recalificare, protecție socială și investiții în regiunile afectate, nu doar promisiuni abstracte. Agricultorii care trec la practici benefice pentru mediu au nevoie de acces la finanțare, sprijin tehnic și piețe unde să-și vândă produsele. Țările bogate, cu amprente de consum ridicate, trebuie să-și asume responsabilitatea pentru daunele pe care consumul propriu le provoacă mediului în țările din care importă, nu doar pentru ceea ce se întâmplă în interiorul propriilor granițe. Iar beneficiile noilor sectoare de activitate, locurile de muncă și investițiile trebuie să devină disponibile în locurile și pentru oamenii cu gradul cel mai mare de expunere la costurile schimbării.

Susținerea publică pentru reforme dispare atunci când elitele primesc profitul, iar cetățenii de rând plătesc facturile. Iar cei care sunt excluși ajung adesea să apere tocmai sistemele pe care trebuie să le lase în urmă. Echitatea în acest demers decide dacă o transformare se menține în timp sau se destramă sub presiune.

Atunci când oamenii aflați cel mai aproape de pământ și de apă sunt implicați în decizii, eforturile tind să aibă rezultate sustenabile.

O abordare la nivelul întregii societăți, ancorată în 2030

În 2022, aproape toate țările lumii au convenit asupra unui plan comun de a stopa și inversa pierderea biodiversității până în 2030, în încercarea de a netezi calea spre o lume care să trăiască în armonie cu mediul până în 2050. Acest plan este "Cadrul global pentru biodiversitate de la Kunming-Montreal" (*Kunming-Montreal Global Biodiversity Framework*), cel mai bine coordonat angajament față de protecția mediului pe care și l-a asumat vreodată o generație. Acesta stabilește obiective clare și oferă o structură de cooperare, dar măsurile luate în cadrul său nu au încă amploarea necesară pentru a îndeplini ceea ce promite. Trei lucruri trebuie să se schimbe.

În primul rând, țările trebuie să-și asume angajamente care să corespundă amploarei impactului lor global real, nu doar așteptărilor politice existente pe plan intern. O țară al cărei consum determină defrișări, epuizarea resurselor de apă sau dispariția speciilor în alte părți ale lumii trebuie să-și asume responsabilitatea pentru aceste situații. O țară care deține o parte din cea mai bogată biodiversitate a lumii are nevoie de finanțare și sprijin care să reflecte valoarea globală a mediului natural pe care îl gestionează.

În al doilea rând, guvernele trebuie să utilizeze instrumentele care le sunt disponibile doar lor pentru a crea acele condiții în care punctele critice pozitive devin posibile. Majoritatea operatorilor economici nu pot avansa în ritmul necesar în lipsa certitudinii oferite de politica guvernamentală. Finanțarea este un exemplu clar. O bancă ce decide singură să oprească finanțarea activităților cu efecte negative asupra mediului pierde clienți în favoarea concurenților care nu fac acest pas. Acest dezavantaj al pionieratului menține întregul sector blocat în finanțarea stării de fapt. Atunci când guvernele, băncile centrale și autoritățile de reglementare financiară impun tuturor instituțiilor să evalueze și să prezinte public modul în care împrumuturile și investițiile lor afectează mediul înconjurător și clima, această penalizare dispare, iar capitalul poate începe să se îndrepte la scară largă către activități sustenabile. Aceeași logică se aplică și în energie și alimentație, unde reforma subvențiilor, transparența informațională, achizițiile publice, politica fiscală și reglementările clare pe termen lung sunt instrumentele prin care guvernele transformă o fază de pregătire într-una de accelerare. În lipsa acestora, nici chiar companiile, investitorii și comunitățile cu implicarea cea mai profundă nu pot acționa suficient de rapid.

Guvernele nu pot realiza transformarea pe cont propriu. O abordare care implică întreaga societate presupune utilizarea propriilor resurse de către orice persoană capabilă să acționeze pentru a influența rezultatele. Companiile își modifică producția, investitorii își schimbă obiectul investițiilor, iar administrațiile locale modelează orașele și regiunile în care trăiește majoritatea oamenilor. Organizațiile societății civile susțin cauze, solicită instituțiilor să-și asume responsabilitatea și atrag sprijin public pentru schimbare. Populațiile indigene și comunitățile locale își exercită autoritatea asupra terenurilor și apelor pe care le administrează. Progresul cel mai sustenabil provine din alianțele care mențin complementaritatea acestor contribuții în fața dificultăților.

Nu toate măsurile vor fi luate de către guvern, iar unele nici nu vor putea aștepta un acord multilateral. Unele dintre cele mai semnificative progrese provin acum din activităților unor coaliții de țări care acționează împreună acolo unde procesele globale avansează prea lent pentru a face față urgențelor. Fondul „Tropical Forest Forever”, care reunește Brazilia, Republica Democratică Congo și Indonezia alături de parteneri europeni, este una dintre aceste inițiative, fiind înființat pentru a oferi compensații anuale, astfel încât pădurile să rămână neatinse. Reuniunea de la Santa Marta a țărilor angajate în tranziția de la combustibilii fosili este un alt exemplu. Aceste coaliții completează, nu înlocuiesc, Cadrul Global privind Biodiversitatea (*Global Biodiversity Framework*). Ele permit guvernelor implicate să avanseze în ritmul impus de știință, în timp ce procesele mai ample se aliniază acestor eforturi.

În al treilea rând, progresul trebuie monitorizat în mod independent și corect. În lipsa unei modalități clare și credibile de a vedea ce fac de fapt țările și alți actori, ce funcționează și unde se înregistrează blocaje, angajamentele se îndepărtează de obiectiv, elanul se estompează, iar șansa de a învăța și de a face ajustări se pierde.

Unele dintre cele mai semnificative progrese provin acum din coaliții de țări care acționează împreună acolo unde procesele globale avansează prea lent pentru a face față urgențelor.

Urgența anului 2030

Avem la dispoziție informațiile, tehnologia, finanțarea și cadrul de care avem nevoie pentru a opri și a inversa pierderea biodiversității și o mare parte a lumii a început deja să acționeze. Ceea ce ne lipsește este timpul. Obiectivele convenite în "Cadru global privind biodiversitatea" sunt stabilite pentru 2030, termen până la care o serie de state din întreaga lume s-au angajat să stopeze și să inverseze pierderea biodiversității și să înregistreze progrese substanțiale pe calea transformării sistemelor care au dus la această pierdere. Sectorul energetic a depășit deja un punct critic pozitiv și se află în faza de accelerare. Însă sectoarele alimentară și financiar se află încă în faza de pregătire și trebuie să-și atingă propriile puncte critice în acest deceniu, dacă vrem ca obiectivele pentru 2030 să continue să fie fezabile. Fiecare an în care faza de pregătire continuă fără a se ajunge la punctul critic este un an în minus pentru propagarea schimbărilor, pentru stabilizarea acestora și pentru începerea remedierii a ceea ce s-a pierdut deja.

Edificarea acestor puncte critice este sarcina centrală pentru următorii câțiva ani, iar măsurile care pot realiza acest lucru sunt cunoscute. Acestea includ reorientarea subvențiilor care în prezent generează daune mediului; obligarea instituțiilor financiare la prezentarea transparentă a modului în care activitățile lor afectează natura; utilizarea achizițiilor publice pentru a crea o cerere constantă de alimente produse în moduri care protejează ecosistemele; stabilirea unor semnale politice suficient de puternice pentru a oferi companiilor și investitorilor certitudinile de care au nevoie pentru a se simți încurajați să investească; extinderea alianțelor între țările dispuse să acționeze înaintea apariției unui acord mai amplu; și acordarea unei puteri reale popoarelor indigene și comunităților locale în cadrul demersurilor de stabilire a activităților. Niciuna dintre aceste pârguri nu este suficientă dacă este utilizată separat de altele. Doar utilizate împreună, în mod deliberat și coordonat, ele pot schimba economia, politica și acceptabilitatea socială a sistemelor pe care trebuie să le transformăm suficient de repede pentru ca schimbarea să înceapă să devină vizibilă înainte de anul 2030.

Eforturile nu vor avansa în linie dreaptă. Vor exista eșecuri, perioade în care rezultatele vor părea prea mici pentru amploarea a ceea ce este necesar și momente în care cei care depun efortul se vor simți epuizați. Dar nimic din toate acestea nu înseamnă că eforturile eșuează. Ceea ce determină succesul nostru este dacă un număr suficient de oameni, instituții și țări rămân implicați împreună în eforturile de conservare suficient de mult timp pentru ca schimbarea să devină autosustenabilă.

Creșterea și refacerea efectivelor documentate în raportul de față au fost înregistrate deoarece oamenii s-au angajat să obțină rezultate pe care nu le puteau garanta, rezultate pe care nici nu se așteptau să le vadă în cursul vieții lor. Transformările necesare acum în sectoarele energiei, alimentației și finanțelor ne solicită același lucru, la o scară mult mai mare și într-un timp mult mai scurt. Fereastra de oportunitate de care trebuie să profităm pentru a putea construi un viitor diferit începe să se închidă, dar rămâne deschisă. Există căi de acțiune credibile, există capacitatea de a acționa și un obiectiv pentru care merită să depunem eforturi. Ceea ce este necesar pentru anul 2030 este să punem în practică toate aceste elemente.

Credite foto

Paginile 2-3: © poco_bw / iStock
 Pagina 4-5: © Chris Del Santo / Pexels
 Pagina 6: © Matt Baker / Ríos to Rivers
 Pagina 7: © Steam Cone Story / iStock
 Paginile 8-9: © pierivb / iStock
 Pagina 10: © zhao dongfang / Adobe Stock
 Pagina 11: © ultramansk / Adobe Stock
 Pagina 12: © ma li / iStock
 Pagina 13: © Jasper Doest / WWF
 Paginile 14-15: © Carlos Egocheaga / WWF-Perú
 Pagina 16: © Neto ilhabela / CC BY-SA 4.0
 Paginile 18-19: © Zach Vaughan / zachvaughanphotography.com
 Back Cover: © Robert Stokoe / Pexels

ORGANIZAȚIILE DIN REȚEAUA WWF

Australia	Spania
Austria	Suedia
Belgia	Elveția
Brazilia	Turcia
Canada	Marea Britanie
Europa Centrală și de Est*	Statele Unite ale Americii
China	
Columbia	*Filiale din Europa
Danemarca	Centrală și de Est:
Finlanda	Bulgaria
Franța	Cehia
Germania	Ungaria
Grecia	România
Hong Kong	Slovacia
India	Ucraina
Indonezia	
Italia	
Japonia	
Kenya	
Coreea	
Malaezia	
Țările de Jos	
Noua Zeelandă	
Norvegia	
Pakistan	
Filipine	
Polonia	
Portugalia	
Singapore	
Africa de Sud	

BIROURILE NAȚIONALE WWF

Adria	Namibia
Adria-Serbia	Nepal
Armenia	Africa de Nord
Azerbaidjan	Pacific, Fiji
Belize	Papua Noua Guinee
Bhutan	Paraguay
Bolivia	Peru
Cambodgia	Republica Democratică
Camerun	Congo
Caucaz	Insulele Solomon
Republica Centrafricană	Tanzania
Asia Centrală	Tailanda
Chile	Uganda
Biroul reprezentativ al R.P.	Vietnam
Chineze	Biroul de Politici Europene
Republica Democrată	al WWF, WWF EPO
Congo	Zambia
Ecuador	Zimbabwe
Gabon	
Guatemala – Reciful	
Mesoamerican	
Guyanele	
Guyana	
Honduras	
Laos	
Madagascar	
Zona mediteraneană	
Mexic	
Mongolia	
Mozambic	
Myanmar	

ASOCIAȚII WWF

- Emirates Nature (EAU)
- Fundación Vida Silvestre (Argentina)
- Pasaules Dabas Fonds (Letonia)

WWF-World Wide Fund for Nature (fostul World Wildlife Fund) este o fundație înființată în 1961, cu sediul social în Gland, Elveția, și cunoscută în mod obișnuit sub denumirea de WWF International.

RAPORTUL PLANETA VIE 2026

Știința speranței

INFORMAȚII EDITORIALE

Publicat în octombrie 2026 de WWF – World Wide Fund for Nature (fost World Wildlife Fund), Gland, Elveția (“WWF”).
Reproducerea integrală sau parțială a acestei publicații trebuie să respecte regulile de mai jos, menționând titlul și creditând editorul menționat mai sus ca proprietar al drepturilor de autor.

CITARE RECOMANDATĂ

WWF (2026) *Raportul „Planeta vie” 2026 – Știința speranței*. WWF, Gland, Elveția.
Notă privind textul și elementele grafice: Toate drepturile rezervate WWF © 2026.

Reproducerea acestei publicații (cu excepția fotografiilor) în scopuri educaționale sau în alte scopuri necomerciale este autorizată, cu condiția notificării prealabile în scris către WWF și a menționării corespunzătoare, așa cum se precizează mai sus. Reproducerea acestei publicații pentru vânzare sau în alte scopuri comerciale este interzisă fără permisiunea prealabilă scrisă. Reproducerea fotografiilor în orice scop este supusă acordului prealabil scris al WWF.

AVERTISMENT LEGAL

Menționarea entităților geografice și prezentarea materialului nu implică exprimarea vreunei opinii din partea WWF cu privire la statutul juridic al vreunei țări, teritoriu sau zonă, ori al autorităților sale, sau cu privire la delimitarea frontierelor sau hotarelor acesteia.

RAPORTUL PLANETA VIE 2026

Știința speranței

© 2026

Tipărit integral pe hârtie
100% reciclată

Mărcile WWF® și World Wide Fund for Nature®, alături de simbolul ©1986 Panda sunt deținute de WWF. Toate drepturile rezervate. WWF International, Rue Mauverney 28, 1196 Gland, Elveția.

Pentru mai multe informații, vă rugăm să vizitați pagina noastră la livingplanet.panda.org

Working to sustain the natural world for the benefit of people and wildlife.

together possible. panda.org